

Sygn. akt III KK 126/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **Ł.J.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2019.852) w zw. z art. 12 § 1 k.k., art. 35 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t. j. Dz.U. 2020.638), po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 kwietnia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na niekorzyść skazanego, od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w L. z siedzibą w Ś. z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt II K (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L. z siedzibą w Ś.

UZASADNIENIE

W dniu 5 marca 2020 r. (data prezentaty Sądu) do Sądu Rejonowego w L. z siedzibą w Ś. wpłynął akt oskarżenia o sygn. akt PR 3 Ds (...) przeciwko Ł. J.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w L. w sporządzonej skardze oskarżył ww. o to, że:

- I. w okresie od marca 2017 r. daty dziennej nieustalonej do 15 grudnia 2019 r. w Ł. woj. (...) znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną J. J. w ten sposób, że uderzał ją rękami po twarzy, szarpał, odpychał, wykręcał ręce, groził pozbawieniem życia i uszkodzeniem ciała, wyzywał słowami wulgarnymi oraz wyganiał z domu, a nadto w 2018 r. daty dziennej nieustalonej dwukrotnie, przemocą polegającą na przytrzymywaniu za ręce i przyciśnięciu ciałem do łóżka, doprowadził pokrzywdzoną do obcowania płciowego, zaś podczas awantury w dniu 15 grudnia 2019 r. wykręcił jej ręce, podniósł ją i wyrzucił ją na klatkę schodową i usiadł na niej, w wyniku czego spowodował u niej obrażenia ciała w postaci rozległego zasinienia na lewym ramieniu o długości 7 cm x 4 cm, punktowych zasinień o wymiarach 2 cm x 1 cm w okolicy 1/3 bliższej obu goleni na przedniej powierzchni, bolesność palpacyjną mięśni karku po stronie prawej i prawej okolicy nadłopatkowej, bolesność palpacyjną żeber i mięśni po lewej stronie klatki piersiowej i lewej łopatki, bolesne ruchy w kończynach górnych skutkujące naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres poniżej 7 dni, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
- II. w okresie 2015 r. i 2016 r. w datach dziennych nieustalonych, w miejscach nieustalonych, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy wielokrotnie udzielił małoletniej J.J. zd. Z. substancji psychotropowej w postaci mefedronu oraz nakłaniał ją do użycia ww. substancji psychotropowej, tj. o czyn z art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
- III. w dniu 15 grudnia 2019 r. w Ł. woj. (...) znęcał się nad psem rasy jamnik w ten sposób, że w zajmowanym przez siebie mieszkaniu uniósł psa z podłogi a następnie rzucił nim na odległość około dwóch metrów, co skutkowało uderzeniem psa o ścianę i stolik, tj. o czyn z art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt.

Do aktu oskarżenia oskarżyciel publiczny dołączył w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wniosek o wydanie wobec oskarżonego Ł. J. wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie oskarżonemu:

- za czyn opisany w pkt. I aktu oskarżenia na podstawie art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz na podstawie art. 41a § 1 k.k. orzeczenie środka karnego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną na okres 3 lat w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku, a na podstawie art. 41 § 3 k.k. orzeczenie środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 20 metrów na okres 3 lat,
- za czyn opisany w pkt. II aktu oskarżenia na podstawie art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 37b k.k. kary 3 miesięcy pozbawienia wolności i 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
- za czyn opisany w pkt. III aktu oskarżenia na podstawie art. 35 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt kary 3 miesięcy pozbawienia wolności i 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
- orzeczenie jako kary łącznej kary 10 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym (k. 146-147).

Sąd Rejonowy w L. z siedzibą w Ś., w wyniku uwzględnienia wniosku prokuratora, wyrokiem z dnia 20 października 2020 r. o sygn. akt II K (...), wydanym na posiedzeniu:

1. uznał Ł. J. za winnego popełnienia zarzuconego mu w pkt. I części wstępnej wyroku czynu z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie

- art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 37b k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k., art. 35 § 1 k.k., wymierzył mu na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;
2. na podstawie art. 41a § 1, 3a i 5 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b i 2e k.k. orzekł wobec oskarżonego nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną J. J. na okres 3 lat, w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej J. J. na odległość mniejszą niż 20 metrów na okres 3 lat;
 3. uznał Ł. J. za winnego dokonania zarzucanego mu w pkt. II części wstępnej wyroku czynu z art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852) w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za ten czyn, na podstawie art. 58 ust. 2 ww. ustawy w zw. z art. 37b k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;
 4. uznał Ł. J. za winnego dokonania zarzucanego mu w pkt. III części wstępnej wyroku czynu z art. 35 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 638) i za ten czyn na podstawie art. 35 ust. 1a ww. ustawy w zw. z art. 37b k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;
 5. na podstawie art. 85 § 1 i § 2 k.k. i art. 86 § 1 i § 3 k.k. orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności i kary ograniczenia wolności połączył i wymierzył oskarżonemu karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;

6. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 15 grudnia 2019 r. godz. 18.25 do dnia 12 marca 2020 r. godz. 15.50;
7. zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych obciążając wydatkami Skarb Państwa (k. 179-180).

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w pierwszej instancji w dniu 28 października 2020 r. (k. 181).

Kasację w niniejszej sprawie na niekorzyść skazanego Ł. J., od całości wyroku, wniósł na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Skarżący zarzucił kwestionowanemu rozstrzygnięciu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 335 § 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 7 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez Sąd dołączonego do aktu oskarżenia wniosku prokuratora o wydanie wobec Ł. J. wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, pomimo, że:

1. zachodziła sprzeczność pomiędzy oświadczeniami dowodowymi oskarżonego, kwestionującego swoje sprawstwo odnośnie dwukrotnego doprowadzenia pokrzywdzonej przemocą do obcowania płciowego - w ramach zarzucanego mu występkę z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz dokonanymi w tym zakresie ustaleniami;
2. wniosek prokuratora został sformułowany z rażącą obrazą:
 - art. 87 § 2 k.k., albowiem zawierał postulat wymierzenia, jako kary łącznej, kary 10 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, to jest - w zakresie kary łącznej pozbawienia wolności - wymierzenia jej powyżej górnej granicy, określonej w tym przepisie, wynoszącej 6 miesięcy,
 - art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 638), polegającą na braku zawarcia we wniosku propozycji orzeczenia, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 35 ust. 1a powołanej powyżej ustawy, nawiązki na wskazany cel związany z ochroną

zwierząt, podczas gdy orzeczenie tego środka, stosownie do treści przepisu art. 35 ust. 5, jest obligatoryjne w wymiarze od 1000 do 100 000 złotych, co spowodowało, że wydany w wyniku uwzględnienia tegoż wniosku prawomocny wyrok również dotknięty jest rażącym naruszeniem wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego”.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w L. z siedzibą w Ś. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, a zatem mogła zostać rozpoznana w trybie art. 535 § 5 k.p.k., na posiedzeniu bez udziału stron, ponieważ wypełnione zostały warunki do jej uwzględniania w całości.

Należy przyznać rację przedstawionemu przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego, we wniesionym nadzwyczajnym środku zaskarżenia zapatrywaniu, że wyrok Sądu Rejonowego w L. z siedzibą w Ś. z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt II K (...), jest wadliwy, ponieważ został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, wskazanych w zarzutach kasacji.

Na wstępie raz jeszcze wypada przypomnieć, co czynił już Sąd Najwyższy w swoich licznych orzeczeniach, że sąd, do którego prokurator skierował wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k., zobligowany jest brzmieniem art. 343 § 7 k.p.k. do dokonania szczegółowej kontroli zarówno formalnej, jak i merytorycznej tego pisma procesowego. W ramach dokonywanej weryfikacji sąd winien sprawdzić czy sformułowane przez prokuratora w treści wniosku propozycje są zgodne z uprzednimi ustaleniami stron, okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami oraz czy nie są sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa materialnego i procesowego. Niezgodność zaś wniosku tak z ustaleniami dokonanymi przez strony, jak i przepisami prawa materialnego i procesowego powoduje, że jest on wadliwy i wobec niemożliwości jego uwzględniania sprawa powinna zostać rozpoznana na zasadach ogólnych, chyba że prokurator dokona – za zgodą oskarżonego – modyfikacji wniosku, która

będzie nieprawidłowości konwalidowała (*vide* wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2017 r., II KK 178/17 oraz z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 514/17).

Niewątpliwie Sąd Rejonowy w L. z siedzibą w Ś., rozpoznający wniosek z art. 335 § 2 k.p.k. o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków, nie wywiązał się z obowiązku dokonania kontroli zasadności i legalności wniosku zarówno merytorycznie, jak i pod kątem przepisów prawa materialnego, jak i procesowego.

Nie dostrzegł przede wszystkim braku jednej z przesłanek skorzystania z instytucji konsensualnego zakończenia sprawy, o której stanowi art. 335 § 2 k.p.k., a mianowicie, wyrażonej w treści tego przepisu przesłanki braku sprzeczności pomiędzy oświadczeniami dowodowymi złożonymi przez oskarżonego a ustaleniami dokonanymi w toku postępowania.

Jak wynika bowiem z analizy akt niniejszej sprawy, złożone przez oskarżonego w toku postępowania przygotowawczego wyjaśnienia były niekonsekwentne oraz niejednoznaczne w swojej wymowie. Ł.J. w toku pierwszego przesłuchania nie przyznał się do żadnego z zarzucanych mu przestępstw i odmówił składania wyjaśnień (k. 48-49). Podczas przesłuchania w prokuraturze przed zastosowaniem środka zapobiegawczego przyznał się jedynie do udzielania żonie substancji psychoaktywnych i zaprzeczył, aby doprowadził przemocą pokrzywdzoną do obcowania płciowego, natomiast w odniesieniu do pozostałych przypisanych mu w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów czynów złożył wyjaśnienia, w treści których nie zanegował jednoznacznie, iż się ich dopuścił (k. 57-58). W trakcie zaś posiedzenia Sądu rozpoznającego wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania oskarżony oświadczył, że częściowo przyznaje się do zarzucanych czynów i podtrzymał swoje uprzednio złożone wyjaśnienia (k. 63-63v). Wreszcie, będąc przesłuchiwanym na końcowym etapie śledztwa, choć złożył oświadczenie o chęci skorzystania z rozwiązania art. 335 k.p.k., to w dalszym ciągu negował fakt dwukrotnego doprowadzenia żony przemocą do obcowania płciowego (k. 125-126). Porównanie opisanych wyżej wyjaśnień oskarżonego z treścią zeznań pokrzywdzonej, w tym złożonych w toku przesłuchania przeprowadzonego w trybie art. 185a k.p.k. (k.2-4, 92-93), wskazujących jednoznacznie na sprawstwo

oskarżonego również w odniesieniu do tych ustaleń zarzucanego mu czynu oraz opinii sądowo-psychologicznej, dotyczącej J.J. (k. 109-112) prowadzi do oczywistego wniosku, że pomiędzy wyjaśnieniami oskarżonego a pozostałymi dowodami zgromadzonymi w sprawie zachodzą rozbieżności, wedle których nie można uznać, że oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanyimi ustaleniami.

Jednocześnie Sąd orzekający w analizowanej sprawie nie dokonał właściwej kontroli wniosku, o którym mowa w art. 335 § 2 k.p.k. w zakresie zastosowania przepisów prawa materialnego, a to art. 87 § 2 k.k., wymierzając w pkt. 5 wyroku karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. A przecież, w myśl art. 87 § 2 k.k., w wypadku wymierzenia przez sąd kar jednostkowych o charakterze sekwencyjnym, możliwe jest orzeczenie przez sąd jednocześnie łącznej kary pozbawienia wolności i ograniczania wolności, przy przyjęciu, że cele kary zostaną w ten sposób spełnione, jeżeli kara łączna pozbawienia wolności nie przekroczyłaby 6 miesięcy, a kara łączna ograniczenia wolności – 2 lat. Przepis art. 87 § 2 k.k. ma przy tym charakter *lex specialis* w stosunku do art. 86 § 1 k.k. i stanowi jednocześnie wyjątek od zasady łączenia kary pozbawienia wolności z karą ograniczenia wolności w myśl art. 87 § 1 k.k. (*vide* wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 lipca 2016 r. IV KK 218/16; z dnia 19 lutego 2020 r., V KK 612/19; z dnia 25 lutego 2021 r., II KK 436/20). Tymczasem jako karę łączną pozbawienia wolności, sąd *meriti* orzekł karę przekraczającą przyjętą przez ustawodawcę granicę aż o 4 miesiące.

Trafny okazał się także zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego, to jest art. 35 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, polegający na braku zawarcia, we wniosku sporządzonym na podstawie art. 335 § 2 k.p.k., propozycji orzeczenia, w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 35 ust. 1a powołanej powyżej ustawy, nawiązki na wskazany cel związany z ochroną zwierząt, podczas gdy orzeczenie tego środka, stosownie do treści przepisu art. 35 ust. 5 tej ustawy, jest obligatoryjne w wymiarze od 1000 do 100 000 złotych. Sąd, wydający zakwestionowany w niniejszym postępowaniu wyrok, nie dokonał zatem także prawidłowej weryfikacji wniosku prokuratora we wskazanym wyżej zakresie,

co w konsekwencji doprowadziło do braku orzeczenia obligatoryjnego środka kompensacyjnego.

Wobec opisanych wyżej uchybień, które winny skutkować nieuwzględnieniem wniosku i rozpoznaniem sprawy na zasadach ogólnych, wydanie wyroku skazującego rażąco naruszyło przepisy wskazane w zarzucie kasacji. Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L. z siedzibą w Ś.

Ponownie procedując w sprawie, Sąd ten rozpozna złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wniosek prokuratora z poszanowaniem przepisów procesowych oraz materialnych i uniknie stwierdzonych powyżej uchybień.

Z tych względów orzeczono, jak w wyroku.